

FILM- MUSEERNE 1957

En rapport af

ERNEST LINDGREN

For tilladelse til at bringe denne artikel, der har været trykt i „Kinematograph Weekly“, takkes det engelske brancheblad.

En kontinuerlig produktion af værker af permanent værdi danner en kunstarts tradition, og kunsten kan kun udvikle sig, hvis denne tradition bevares, således at kunstnerne kan inspireres af den, kritikerne kan lære af den, og publikum kan gøres opmærksom på dens eksistens.

Derfor har vi malerisamlinger, museer og biblioteker. Derfor må vi også have film-museer.

Og det bør ikke glemmes, at filmen – ikke blot reportagefilmen – på en særegen måde kan være af historisk værdi.

Filmene er imidlertid vanskelige at konservere. Produktions- og udlejningsselskaberne beholder kommercielt anvendelige film netop så længe, de er kommercielt anvendelige; de opbevarer sjældent kommercielt værdiløse film. Hvorfor skulle de også det? – de er ikke museer. Derfor har vi brug for institutioner, hvis mål det er at bevare filmene udelukkende af kunstneriske og historiske grunde, og som har midler til at opbevare dem for eftertiden. Dette er næsten ensbetydende med nationale institutioner, der støttes statsligt.

Skønt man nogle steder (f. eks. i det amerikanske „Library of Congress“) har konserveret filmene i en meget lang årrække, daterer den nuværende verdensomspændende filmmuseumsvirksomhed sig først fra 1935. I England kan vi være stolte over, at vort „National Film Archive“ blev oprettet i juni 1935; to eller tre uger senere oprettedes „Museum of Modern Art“'s filmarkiv. Året efter blev „La Cinémathèque Française“, der i nogen tid havde eksisteret som privatsamling, til en institution. I 1938 mødtes repræsentanter for disse tre institutioner – og for „Reichsfilmarchiv“ i Berlin – i New York for at danne en international filmmuseumssammenslutning.

Siden 1945 er sammenslutningens medlems-tal vokset til næsten 30, og tallet stiger konstant. Alle ikke-kommercielle institutioner, der permanent ønsker at bevare en samling af film og anvende den i studie-, forsknings- og oplysningsøjemed, kan ansøge om at blive optaget som medlemmer af FIAF. De må acceptere en indgående undersøgelse af deres størrelse, organisation, ledelse, finansielle fundament etc.

Sammenslutningens vigtigste opgaver er at opretholde kontakten mellem medlemmerne, først og fremmest ved hjælp af den årlige kongres, og at håndhæve et internationalt system af regler og forordninger. Disse garanterer, at medlemmerne arbejder ukommercielt inden for de afstukne grænser, således at filmbranchen over hele verden kan vise dem tillid.

De sammensluttede filmarkiver er meget forskellige. Skønt de fleste er nationale institutioner, er nogle kommunale eller private. De nationale arkiver er enten rene statslige institutioner eller blot statsstøttede. Nogle har ret til at få filmene deponeret hos sig, andre får først og fremmest filmene som gaver. Nogle

Direktøren for „The National Film Archive“, Ernest Lindgren.

er omfattende og fasttømrede, andre er små og endnu på begynderstadiet.

Den kendsgerning, at de er dukket op spontant og uafhængigt af hinanden inden for et tidsrum af 20 år (de fleste i løbet af de sidste 10 år) i London og Lissabon, Paris og Peking, Sao Paulo og Stockholm, Budapest og Buenos Aires, Canberra og København er et tydeligt bevis på, at de repræsenterer en ny og naturlig, ja uundgælig udvikling. De vidner ikke blot om filmens mange kulturelle bedrifter; de styrker filmkunstens prestige, og de filmselskaber, som støtter dem, kan drage øjeblikkelig og direkte nytte af dem på flere måder end de af grundlæggerne forudsete.

I LONDON blev „The National Film Archive“ grundlagt som en afdeling af „The British Film Institute“. Det opbevarer 7000 film og 150.000 stills. Det er afhængigt af filmindustriens frivillige imødekommenhed og er især kendt for sit omhyggelige arbejde for at finde frem til de bedste opbevaringsmetoder og for sit højt udviklede katalogsystem.

Det arrangerer filmserier, der viser filmens historie, i „The National Film Theatre“ og udlåner historisk væsentlige film.

I NEW YORK grundlagde *Iris Barry* og *John Abbott* i 1935, ved hjælp af et stort tilskud fra „Rockefeller Foundation“, „The Museum of Modern Art Film Library“ som en underafdeling af „The Museum of Modern Art.“ Det er også afhængigt af filmindustriens frivillige imødekommenhed. Samlingen omfatter over 3 millioner meter film, et bibliotek, 500.000 stills samt plakater, drejebøger og filmpartiturer. Det er bl. a. berømt for sine historiske filmforevisninger, der er blevet arrangeret regelmæssigt siden 1935 i museets biograf (500 pladser). Det udlåner klassiske film til skoler og universiteter.

I PARIS blev i 1936 filmklubben „Le Cercle du Cinéma“, der blev grundlagt i efteråret 1935, til „La Cinémathèque Française“. Dette er nu en uafhængig institution, der får tilskud fra den franske stat. Den har 28.700 film, et bibliotek på 5000 bøger, 200.000 stills samt mange plakater, dekorationsskitser, partiturer, dekurationsmodeller, kostumer og gamle filmapparater.

Den arrangerer regelmæssige forevisninger af historiske film for medlemmerne i biografen i „La Musée Pédagogique“ (250 pladser) og støtter den filmhistoriske forskning.

„La Cinémathèque de Belgique“ er, skønt det har til huse i „Palais des Beaux-Arts“ i BRUXELLES, et uafhængigt filmarkiv. Det blev grundlagt i 1938, og det støttes statsligt og privat. Det ejer 12.000 *reels* film, et biblio-

tek på 3.000 bøger og 60.000 katalogiserede *stills*. Personalet er først og fremmest beskæftiget med filmkonservering og forskning, men det assisterer også ved organisationen af de belgiske filmfestivaler, og i samarbejde med filmindustrien tilrettelægger museet et fast program om filmkunst og filmhistorie i fjernsynet. Hvert år ser medlemmerne en serie med 12 vigtige film i auditoriet i „Palais des Beaux-Arts“ (2.000 pladser), og der arrangeres adskillige mindre forevisninger og foredragsaftener.

I KØBENHAVN fik Det Danske Film-museum sit navn i 1947, og det blev medlem af den internationale sammenslutning samme år. Det er en uafhængig institution, der får statstilskud. Den ejer 2.400 film, 6000 bøger og 100.000 stills samt en anelig samling af apparater og dokumenter om film. Der bliver regelmæssigt givet filmforevisninger i biografen (82 pladser), og medlemmerne kan låne bøger hjem fra biblioteket.

Det svenske filmarkiv i STOCKHOLM – „Filmhistoriska Samlingarna“ – blev grundlagt i 1933. Det har til huse i Stockholms tekniske museum. Det er privat finansieret, og samlingerne øges ved frivillige deponeringer. Det ejer 850 film, 2000 bøger og 500.000 stills samt et stort antal plakater, drejebøger, dekorationsskitser, partiturer, dekurationsmodeller, kostumer og apparater. Der bliver givet regelmæssige filmforevisninger i en biograf med 425 pladser.

Det norske filminstitut i OSLO er et af de yngste og mindste af alle filmarkiverne. Det blev grundlagt i 1956 og har kun 30 film, 650 bøger og 300 stills.

Det hollandske filmmuseum har til huse i „Stedelijke Museum“ i AMSTERDAM. Det bliver finansieret af staten og Amsterdams kommune, men er en fuldstændig uafhængig institution. Det blev oprettet i 1946 og ejer næsten 2000 film, 1200 bøger, 14.000 stills og 1500 plakater samt en stor samling drejebøger, dekorationsskitser etc. Regelmæssige filmforevisninger arrangeres i museets foredragssal (225 pladser), og der udlånes film til de hollandske filmklubber.

Skønt „La Cinémathèque Suisse“ blev oprettet i BASEL allerede i 1943 – i 1948 flyttede det til LAUSANNE – er det stadig et af de mindste filmarkiver. Det modtager et mindre statstilskud. Det har ingen biograf, men ejer 850 film, 16.000 stills og et bibliotek med 650 bøger. Dets vigtigste opgave er at forsyne de schweiziske filmklubber med film.

„Cineteca Italiana“, der blev grundlagt i MILANO i 1947, er et uafhængigt filmarkiv,

Filmmuseumsfolk samlet til FIAF kongres i Vence 1953. Fra venstre Jan de Vaal (museet i Amsterdam), Ernest Lindgren, Hans Wilhelm Lavies (museet i Wiesbaden), glimt af Einar Lauritzen fra "Filmbhistoriska Samlingarna" i Stockholm, Ove Brusendorff, og Mary Meerson fra "La Cinématique Française".

der finansieres af staten. Det har et anseeligt antal film (især mange stumme) såvel som bøger, stills, drejebøger, plakater og dekorationsskitser. Det giver forestillinger regelmæssigt i en biograf med 500 pladser og udlåner film til filmklubber, universiteter og skoler.

Det italienske statsfilmarkiv i ROM, "Cine-teca Nazionale", blev oprettet som en afdeling af "Centro Sperimentale" i 1946. Det ejer 3000 film, 4000 bøger og 2000 stills. Der arrangeres regelmæssigt historiske filmforevisninger i en biograf med 75 pladser. Der er også en udlånsafdeling.

Efter en lov, der blev vedtaget i december 1949, skal de italienske producenter aflevere en kopi af alle film til arkivet.

Filmmuseet i TURIN, der har været medlem af FIAF siden 1953, blev oprettet i 1941. Skønt det først og fremmest samler på gammelt biografapparat, ejer det også ca. 100 film, 2000 bøger og 20.000 stills. Det er en uafhængig institution, der støttes statsligt og privat. Den arrangerer filmforevisninger, foredrag og udstillinger.

"Cinemateca Nacional" i LISSABON blev oprettet i 1948. Det er et statsfilmarkiv, der udgør en del af det nationale informationsbureau. Dets samling omfatter 300 film, 3000

bøger, 5000 stills og andet produktionsmateriale. Regelmæssige forevisninger finder sted i et auditorium med 490 pladser.

I WIEN blev det østrigske filmarkiv oprettet i 1955 af det østrigske nationalbibliotek for at fremme dettes interesse for filmkunsten og filmhistorien og for at koordinere forskellige kultur- og filminstitutioners arkivalske arbejde. Disse støtter arkivet ved at bidrage med arbejdskraft, film-boxe etc. Det besidder 350 film og arrangerer regelmæssige forevisninger i to foredragssale med 225 og 135 pladser. De forskellige sammensluttede organisationer ejer imidlertid langt flere film, og det endelige mål er at centralisere katalogiseringen og opbevaringen af alle filmene.

Et tysk institut for filmforskning blev for nogle år siden oprettet i WIESBADEN i Vesttyskland som en privat, uafhængig institution. I en række år omfattede det også et filmarkiv. I maj 1956 blev dette til "Deutsches Filmarchiv".

Dette ejer 3000 film, et bibliotek på 10.000 filmbøger, ca. 120.000 stills samt en del plakater, drejebøger, skitser og filmpartiturer. Det arrangerer ikke egne forevisninger, men udlåner film til universiteter og skoler.

Efter en overenskomst med den tyske film-

industri skal producenterne aflevere en kopi af alle nye film til arkivet.

I 1955 blev den tyske demokratiske republiks statsfilmarkiv oprettet i ØSTBERLIN. Det er en uafhængig institution, der finansieres af staten og hævder at eje 38.000 film – et overvældende stort antal.

USSR's filmarkiv, „Gosfilmfond“, er først for nylig blevet medlem af FIAF, og der foreligger ingen oplysninger om dets størrelse og virksomhed. Det har i løbet af de sidste år kunnet skænke „The National Film Archive“ udmærkede kopier af „Tjapajef“, „Alexander Nevsky“ og *Eisensteins* tidlige og lidet kendte „Strejke“ (1924).

PRAGS nationale filmarkiv blev oprettet i 1945. Det er en del af statens filmindustri og har 3500 spillefilm, 10.000 dokumentar- og kortfilm, 4500 bøger og 120.000 stills samt plakater, drejebøger og dekorationskitser. Der udlånes film til ikke-kommerciel undervisning, og der arrangeres foredrag med filmdemonstrationer i Filmakademiet.

Centrafilmarkivet i WARSZAWA er en uafhængig institution, der finansieres af staten. Siden dets oprettelse i 1949 har det erhvervet ca. 4000 film og meget andet materiale. Det har et bibliotek, en foredragssal og en biograf med 315 pladser, hvori der finder regelmæssige forevisninger sted; der udlånes også film til de polske filmklubber.

„Jugoslovenska Kinoteka“ i BELGRAD, der blev oprettet i 1949, er et uafhængigt filmarkiv, der er statsligt finansieret. Det ejer ca. 7000 film, 5000 bøger og 40.000 stills. Et permanent museum omfatter drejebøger, dekorationsmodeller, kostumer, plakater, apparater etc. Retrospektive filmforevisninger arrangeres regelmæssigt i to auditorier på henholdsvis 200 og 240 pladser.

Det ungarske filmarkiv blev oprettet i BUDAPEST i 1949 på den ungarske filmproduktions initiativ. I 1956 blev det sluttet sammen med det nationale teatermuseum. I 1957 blev det en del af det nyoprettede videnskabelige institut for film og teater. Arkivet ejer 800 spillefilm, 1600 kortfilm, 1600 *newsreels* og en stor samling filmdokumenter. I en biograf med 600 pladser vises der regelmæssigt film.

Det brasilianske filmarkiv „Cinemateca Brasileira“, en afdeling af SAO PAULO'S museum for moderne kunst, er en privat og uafhængig institution, som man imidlertid er ved at gøre kommunal. Siden oprettelsen i 1946 har det erhvervet en interessant samling. Der finder regelmæssige forevisninger sted i en filmsal med 160 pladser, og institutionen har en udlånsafdeling. Den er centret for den latin-ame-

rikanske sektion inden for FIAF. Institutionens bygning var beklageligvis ude for en alvorlig brand i januar 1957. Bogsamlingen blev reduceret til 300 bind fra 2000 og filmsamlingen til 3000 *reels* fra 4500.

„Cinemateca Uruguaya“ i MONTEVIDEO blev oprettet i 1953. Det er en privat institution, der finansieres af de lokale filmklubber. Arkivet råder over 300 film og udlåner kopier til filmklubberne i Uruguay.

Det argentinske filmarkiv i BUENOS AIRES er en privat institution. Det blev oprettet i 1949. Dets samlinger består af ca. 300 spillefilm og 8000 stills. Det arrangerer forelæsninger med demonstrationer om filmkunsten både i sit eget hus, på universiteter og skoler og i filmklubber.

I PEKING nedsatte regeringen i 1956 en komité, der skulle arbejde for oprettelsen af et filmarkiv i Kina. Komitéen er en uafhængig institution, der allerede har erhvervet 6000 film, op mod 6000 bøger og 40.000 stills samt en del plakater, manuskripter, dekorationsudkast, partiturer, kostumer og apparater. Forevisninger af klassiske film finder regelmæssigt sted i en biograf med 350 pladser, og der er oprettet en udlånsafdeling.

Selv denne liste er ikke helt komplet. I USA er der yderligere to filmsamlinger. Den ene sorterer under „Library of Congress“ (som har ret til at erhverve en kopi af alle film, der kommer frem i USA), den anden findes på Eastman House i ROCHESTER.

I URUGUAY findes foruden det før omtalte et filmarkiv, der er tilknyttet radio- og fjernsynsinstitutionen SODRE.

I BOGOTA, Colombia, er et nyt sydamerikansk arkiv netop blevet oprettet. I SOFIA i Bulgarien har der eksisteret et mindre filmarkiv i flere år. Et australsk filmarkiv er blevet oprettet under nationalbiblioteket i CANBERRA, og der arbejdes på at oprette arkiver i CANADA og INDIEN.

Alle filmarkiverne er endnu på begyndelsesstadiet, men idéen vinder alligevel stadig større udbredelse. Det er beklageligt, at den ofte er blevet mødt med kulde, ja endog mistænksomhed af filmindustrien.

Vi må håbe, at filmindustrien overalt vil være fremsynet nok til at støtte disse kæmpende nye organisationer. Filmarkiverne kan gøre en værdifuld indsats for at hæve filmens prestige, dygtiggøre teknikerne og øge offentlighedens interesse for filmkunsten. De er i virkeligheden begyndelsen til fremtidens store nationale museer – museerne for den eneste nye kunstart, der er blevet skabt i det tyvende århundrede.